

Handleplan for naturgenopretning af Hjarbæk Fjord

Arbejdsgruppens anbefalinger til handlingsplan

Jørgen Jørgensen, projektleder, Natur og Vand

VIBORG
KOMMUNE

Handleplan for naturgenopretning af Hjarbæk Fjord

5.1.2 Vandskifte med Limfjorden

Del 1

Med henblik på at forbedre fiskepassagen mellem Lovns Bredning og Hjarbæk Fjord videreføres det igangværende pilotprojekt med øget åbning af skibsfartsslusen.

Arbejdsgruppen anbefaler derfor, at der desuden skabes mulighed for, at skibsfartsslusen kan åbne og lukke døgnet rundt efter samme praksis som afvandingsslusen.

Det vurderes at dette kræver:

- Opsætning af fysisk spærring i skibsfartsslusen som supplement til rødt lys
- Automatisk styring af åbning og lukning
- Eventuel erosion på begge sider af bygværket følges
- Der skal opsættes advarselsskilt om strømforholdene ved badeplatformen på Sundstrup-siden

Viborg Kommune har igangsat arbejdet med Del 1.

Del 2

Der iværksættes en analyse af konsekvenserne ved at ændre det eksisterende regulativ for Virksund Slusen, så en situation med naturlige vandstandsvariationer i Hjarbæk Fjord kan tilnærmes. Analyserne skal supplere de analyser af slusepraksis, der er gennemført i forbindelse med kystvandrådets arbejde, med det formål at belyse:

- Mulighederne for at øge arealet af og naturværdierne på strandene langs Hjarbæk Fjord
- Mulighederne for at øge kvælstoffjernelsen ved tilnærmet naturlige vandstandsvariationer i Hjarbæk Fjord
- Fastlægge de arealmæssige konsekvenser ved tilnærmet naturlige vandstandsvariationer i Hjarbæk Fjord
- Fastlægge nye styringsparametre for en slusedrift, der dels skaber tilnærmet naturlige vandstandsvariationer i Hjarbæk Fjord, dels forebygger stormflodshændelser

På basis af analysens resultater beslutes en slusepraksis, der bedst muligt understøtter fiskepassage og natur- og miljøforhold i og ved fjorden.

Handleplan for naturgenopretning af Hjarbæk Fjord

5.1.3 Oplandet

Arbejdsgruppens anbefaler:

- at der med udgangspunkt i kystvandrådets indsatsplan udarbejdes en detaljeret arealudtagningsplan for oplandet til Hjarbæk Fjord,
- at arealudtagningsplanen følges op med en implementeringsplan hvor de nødvendige opkøb af arealer og produktionsanlæg mm. gennemføres
- at implementeringsplanen inkluderer kystvandrådets øvrige anbefalede virkemidler overfor både fosfor og kvælstof (punktkilder, træplantning langs vandløb, vådområder og indsatser på dyrkningsfladen)
- at helhedsprojektet for Simested Å, i regeringens Aftale om akutpakke til forbedring af vandmiljøet, realiseres

Arbejdsgruppen noterer sig i den sammenhæng, at der i Aftale om akutpakke til forbedring af vandmiljøet og i resultatet af den grønne trepart, Aftale om et Grønt Danmark (hvis den følges op af en folketingsbeslutning) nu ligger en rollefordeling, en overordnet tidsplan såvel som et økonomisk grundlag for en realisering af arbejdsgruppens anbefalinger.

Handleplan for naturgenopretning af Hjarbæk Fjord

5.1.4 Synergimuligheder i forhold til biodiversitet, klima- og klimatilpasning

Arbejdsgruppens anbefaler:

- At resultaterne af scenarieberegninger gennemført af Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi og Limfjordsrådets sekretariat inddrages i udarbejdelse af en arealudtagningsplan og implementeringsplan med henblik på at opnå en hensigtsmæssig synergi i forhold til målene for natur, biodiversitet, klima- og klimatilpasning.
- At der udarbejdes en biodiversitetskortlægning, der viser levesteder for truede og sjældne arter. At der mange steder pt. ikke er registreret en score skyldes ofte manglende data, grundet manglende kortlægning/udpegning, og ikke nødvendigvis, at der er en dårlig biodiversitet. Kortlægningen skal udgøre grundlaget for konkrete og lokale indsatser for at beskytte og fremme særlige arter og naturtyper.

Handleplan for naturgenopretning af Hjarbæk Fjord

5.1.5 Behov for indsamling af ny viden

Arbejdsgruppen anbefaler at den eksisterende viden om fjorden udbygges som anført nedenfor:

- Analyser af konsekvenser ved et ændret vandskifte med Limfjorden med tilnærmet naturlige vandstandsvariationer i Hjarbæk Fjord, som detaljeret i afsnit 5.1.2, Del 2
- Undersøgelse betydningen af tiltagene i afsnit 5.1.2, Del 1's betydning for fiskepassagen ved Virksund Dæmningen
- Overvågning af saltindhold, ilt og temperatur i Hjarbæk Fjord for at belyse effekten af ved ændret slusepraksis som beskrevet i afsnit 5.1.2, Del 1 og Del 2
- Lokalisering af mulige kvælstof hotspot, områder med høj kvælstofudvaskning, i oplandet
- Belysning af mulighederne for fysiske naturgenopretningstiltag i fjorden
- Biodiversitetkortlægning, der viser levesteder for truede og sjældne arter i oplandet

Handleplan for naturgenopretning af Hjarbæk Fjord

5.1.6 Rekreative tiltag

Arbejdsgruppen anbefaler at, der i det videre arbejde med rekreative tiltag mv. i og omkring fjorden fokuseres på følgende forhold:

- Stiadgang til og omkring fjorden
- Bedre bademuligheder ved Hjarbæk Fjord
- Sikring af stimuligheder i forbindelse med vådområder, lavbunds- og klima- lavbundsprojekter, f.eks. ved tinglysning ved jordfordeling
- At der skabes et overblik over lokale borgerdrevne initiativer som et grundlag for en prioritering af indsatsen

Handleplan for naturgenopretning af Hjarbæk Fjord

5.2 Oplæg til organisering af Fase 2

Arbejdsgruppen noterer sig, at den overordnede organisering er fastlagt i Aftale om et Grønt Danmark.

Arbejdsgruppen anbefaler på det grundlag:

- at det i den mere detaljerede implementering af indsatsen sikres lokal involvering i form af følgegrupper mm.
- at de prioriterede rekreative indsatser realiseres i samarbejde med de relevante borgerdrevne samarbejder omkring fjorden

Handleplan for naturgenopretning af Hjarbæk Fjord

5.3 Økonomi og finansieringsmuligheder for Fase 2

Supplerende budget for naturgenopretning af Hjarbæk Fjord, Fase 2								
Opgavetype					1000 kr			
					Årligt 2025-2028	Total	Årligt 2025-2028	Total
Projektledelse							600	2400
Vandskiftet med Limfjorden								
	<i>Styrings- og sikkerheds-/sikringstiltag</i>					650		
	<i>Effektanalyser, næringsstoffer, vandstand og arealer</i>					600		
	<i>Effektanalyser, fiskepassage</i>					500		
	<i>Effektanalyse, arealet af og naturværdier på strandene langs Hjarbæk Fjord</i>					200		
	<i>Overvågning af saltindhold, ilt og temperatur</i>				100	400		
	Subtotal						100	2350
Belysning af mulighed for naturgenopretningstiltag i fjorden								100
Biodiversitetkortlægning								250
Ramme til rekreative tiltag							100	400
Total							800	5500

Handleplan for naturgenopretning af Hjarbæk Fjord

Det videre forløb

1. Politisk behandling i Viborg Kommune
2. Orientering/drøftelse med øvrige kommuner
3. Realisering, økonomi, organisering, tidsplan og rollefordeling koordineres med Aftale om akutpakke til forbedring af vandmiljøet og Aftale om et Grønt Danmark. Lokal involvering i form af følgegrupper mm.

Handleplan for naturgenopretning af Hjarbæk Fjord

Status på forsøget med slusepraksis ved Virksund

Driftspraksis i sejladsslusen som ved afvandingsslusen (inkl. døgndrift)

Økonomi er fundet og Viborg Kommune arbejder på følgende forhold:

- Opsætning af fysisk spærring som supplement til rødt lys (løsning med bom genovervejes)
- Automatisk styring
- Erosion på begge sider af bygværket skal følges
- Advarselsskilt ved badeplatform
- Dialog med andre myndigheder

